

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Maximiliani Sandaei E Societate Iesv Doctoris
Theologi Architectura Christiana**

Sandaeus, Maximilianus

Coloniae Agrippinae, 1653

9. [7.] Murus & Antemurale Domus Sapientiae.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46065](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46065)

impus, sceleratus, ad quid hæc omnia? cælo exclusus, includeris orco æternum miser. Ut non faciunt equum meliorem insignia, non frenum gemmeum, non pictum ephippium, non aureæ phaleræ; sic neque hominem scientia sola beatiorem.

IAM vero, si aliquis rudis, nullis expolitus disciplinis, & doctrina, rerumq; usu, plane simplex, ἀμαθής, & ἀπειρος, qui ducens agmen Idiotarum, clamer ante cæli ianuam, Domine, Domine aperi nobis; (a) si absque litteris & doctrina sit probus, at pietate insignis, portis bipatientibus excipietur, & applaudente curia cælesti, audiet à Sapientiæ Præside, Venite benedicti Patris mei. Surgunt indocti, dicebat verissimè Augustinus, (b) & cælum rapiunt: & nos cum doctrinis nostris, sine corde, ecce volutamur in carne & sanguine. Itaque optime illuminatissimus Propheta David, (c) postulans à DEO, quæ Sapientiæ amator conueniunt, primo loco ponit Bonitatem, cui adiungit Disciplinam, & tum subnectit, Scientiam. Bonitatem, & Disciplinam, & scientiam doce me Domine. Certè, nō auditores legis, sed factores iustificabuntur: lac. 2. nō docti, sed probi. Non sunt beati, qui duntaxat, audiunt, legunt, discunt verbum tuum Domine, sed qui etiam custodiunt illud. Sic discamus, ut quæ fuerunt verba, sint opera. Facere docet Philosophia Christiana, non dicere tantum: & hoc exigit, ut ad legem suam quisque viuat.

(a) Matt. xxv. (b) Lib. viii. confess. cap. 8. (c) Psal. 118, 6.

ARTICULUS VII.

MVRVS ET ANTEMVRALE.

Domus Sapientiæ.

VALLO iunctus est MVRVS Castitatis, & ANTEMVRALE Sobrietatis: quia malè tuta Castitas, quam

T 4 non

quam non munit sobrietas. Vtraque Sapientiæ Studio-
 so perquam necessaria, nec minus artium & scientia-
 rum amator. Notum est illud vulgare: *Plenus venter non
 studet libenter.* Qui multo cibo ac potione se onerant ac
 distenduntur, ne mente quidem rectè uti possunt, & fi-
 unt ingenia talibus maximè obtusa: quomodo igitur,
 tanquam aquilæ in ipsum Solem Scientiarum & Sapi-
 entiæ irretortis luminibus ferri possent? Illud etiam cer-
 » tissimum est, (a) inquit bonus auctor ac pius: volupta-
 » tem corporis omnem quidem, sed illam maximè,
 » quæ continentia virginali, ac castitati contraria est, a-
 » nimam & mentem, quæ est hominis pars nobilissima,
 » enervare, emollire, obtundere, atque ex statu suo illo
 » erecto, & excelso deijcere, ut nihil altum, nihil gene-
 » rosam cogitet, sed semper in terra, & vilissimis cogi-
 » tationibus hæreat. Cuius ratio per se manifesta est:
 » quoniam & corpus, & omnis ea, qualis qualis cõmu-
 » nis est homini cum belluis: ex quo fit, ut quo se ani-
 » mus ad eam abijciat, & viliter humiliet. eo magis eam
 » ipsa carne, re omninò vili, ac terrena se misceat, eo-
 » que magis, cum eius natura bruta atque hebetè com-
 » municet: Quin etiam ex assuetudine ita obtundatur,
 » ut nihil altum, nihil magnificum, nihil diuinum susci-
 » pere possit: quippe cum seipsam obiecerit in rem tam
 » vilem, tamque contemptam.
 » Hanc autem tarditatem, siue obscuritatem in men-
 » tem inuehi, non ab illis tantum delectationibus, quæ
 » apertè castitati repugnant, & sunt illicitæ, sed eandè
 » propemodum, ab ijs, quæ licitæ sunt, multi graues
 » pijque auctores adfirmant. Et sanè ita esse Augusti-
 » peruadet: (a) qui propria ductus experientia: Nihil
 esse sentio, inquit, quod magis ex arce virtutis deijciat animam

virilem,

(a) S. August. 1. Soliloq.

virilem, quam blandimenta feminarum, corporumq; ille contem-
tus, sine quo vxor, haberi non potest.

Quæri solet ab aliquibus, cur cœlibes, ac inter illos
signatè Religiosi maximè, adeò in omnibus doctrinis,
quibus se applicuerunt, excelluerint, ac ferè etiam-num
excellere soleant? Causas varias adferunt diuersi: ego
secundum DEi illustrationem peculiarem, ac gratuitam
benevolentiam: quâ tales prosequitur, dixerim causam
esse continentiam & castitatem, Quod naturali lumine
agnoscens Auerroes, VII. Physicor. assererat, castita-
tem, aliasque virtutes, quibus concupiscentia carnis
comprimitur, præcipuè valere ad acquirendas scientias
spectatiuas. Habet itaque Ædificium Sapientiæ, Parie-
tes quatuor, quatenus est Domus: paries enim propriè
est domorum: Murum, quatenus vrbs, vel arx, quam
ambitus lapideus vel lateritius cingere solet vt muniat:
cui adiunximus Antemurale, quod ad firmiorem mu-
nitionem spectat.

Et quamuis dixerimus, *Murum*, esse Castitatem, *Ante-
murale* Sobrietatem: sunt tamen alia nonnulla, quæ
eandem denominationem in Domo Sapientiæ, tan-
quam vrbe fortissima habere possunt. Certè, S. Hiero-
nymus, *Murus*, inquit, *Ecclesiæ*, quæ est ipsissima Domus
Sapientiæ, est *Fides*, *Antemurale*, *Opera bona*. At S. Bernar-
dus, (b) *Murus* ait: est *Continentia*, *Antemurale*, *Patientia*.
Bonus Continētia Murus. qui sic vndiq; circumdat, & circūcingit,
vt nec per oculorum fenestras, nec per ceteros sensus detur ingressus
Morti. Bonum Antemurale Patientiæ, quod primos hostium
sustinet impetus, vt inter plurima tentamenta stemus viriliter, &
perseueremus iugiter inconcussi. Vnicum quippe remedium est,
dum Continentia quatitur, & quodammodo nutat. obycere Pa-
tientiam: & quantumcumque ferueat sensus peccati, negare omni-

P S moda

(a) Hier. Plat. lib. II. cap. 33. (b) S. Bernard. Serm. V. de Assumpt.
Serm. III. de Dedicat. Eccl.

modo consensum. In Patientia vestra, inquit, possidebitis animas vestras, Lucæ XXI.

TANDEM, ipsa Sapiencia Incarnata, cuius est hæc Domus, Arx, Vrbs, est Murus & Antemurale, ac præstare multo melius totum illud quod à Muro & Antemurale expectari posset. Ita cantatur à Sapiencie alumnis Isaia xxvi. Vrbs fortitudinis nostra Sion, Saluator ponetur in ea, Murus & Antemurale. Christus IESVS, Sapiencia Increata simul & Incarnata, erit Domus suæ, Vrbs suæ, Arx suæ Murus & Antemurale, id est, instar Muri & Antemuralis fortissimi, illam, & in ea habitantes tutabitur, ac defendet. Domus, Arx, Vrbs Sapiencie est munitissima, & fortissima, ita, vt nulla vis, nulla ætas eam conuellere, nullus hostis occupare possit, nulli præualere aduersarij, quia Saluator Christus, Sapiencia ipsa, erit Domus suæ Murus, & Antemurale, fortissimus, circumquaque Custos & protector perpetuus. (a)

DICERE etiam posses, quod ipsum nomen IESVS, sculptum in culmine Domus Sapiencie, & in quolibet eius lapide angulari sit Murus & Antemurale. Saluator, id est, IESVS, ponetur in ea Murus & Antemurale. Nomen illud sacro-sanctum est Amatori Sapiencie Murus & Antemurale, fortitudo, protectio, defensio. Turris fortissima Nomen Domini. Prouerb. xviii. 10. Ad illam currit iustus & exaltabitur Cui in periculis palpitant, & trepidanti inuocatum Virtutis Nomen, non statim fiduciam præstitit, depulit metum? Cui in aduersis diffidenti, iam iam deficienti, si Nomen adiutorij sonuit, defuit fortitudo. (b) S. Gregorius, (c) vt Murum distinguat ab Antemurali, Saluatorem ponit in Domo Sapiencie Murum, Prophetam Antemurale, haud ineptâ applicatione, In sancta Ecclesia

(a) Thomas Hugo Forer Vatablus. Sanchez. (b) S. Bernardus Serm. xv. in Cant. (c) Hom. xi v. in Euang. s. Isaia vi.

inquit, Dominus, (d) Christus Iesus, Murus nobis, & Propheta eius Antemurale sunt positi, quia ad nos, quos ipse perfecte protegit, etiam Prophetarum verba in fidei constructionem venerunt. Eadem analogia dicas, Antemurale Domus Sapientiæ, esse Apostolos, Doctores Ecclesiæ, Concionatores, Confessarios, scientiarum, ac litterarum Magistros. Sed in omnibus istis est Murus & Antemurale Præses Sapientiæ, fidei, ac bonorum operum Christus Iesus. Saluator, inquit, S. Hieronymus est *Murus bonorum operum, & Antemurale fidei. Non enim sufficit Murum habere fidei, nisi fides bonis operibus confirmetur.*

IESVS CHRISTVS est Domus Sapientiæ. id est, suæ, Murus & Antemurale. Arcis suæ fossa & vallum, Urbis suæ propugnaculum, & Turris, id est, omne præsidium, tutamentum, robur: multo verius, quam olim Scipio Romanis contra Hannibalem, & Carthaginenses dicebatur fossa & vallum. Porro, ne hoc ignoretis, per *Antemurale* intelligit Propheta, aut vallum, & semilunam, quæ fit ante portam & muros, vt ab ijs ciues hostem arceant; aut ipsa rotunda valla, quæ instar turrium excurrunt inter muros ac proeminent, vt ex ijs, incolæ hoste ad muros accedentem iaculis configere, ac depellere possint. (a)

(a) *Lege Delrium Adag. 743. Murus & Antemurale. p. 335.*

ARTICULUS VIII.

TECTVM ET DIMENSIONES

Domus Sapientiæ.

QVIS non miretur Architectricis Sapientiæ fabricam, cui nihil planè deest, siue ad ornatum & ele-